دانش
هلندی سرگردان ۲۸

پزشکی
گفت‌و گو با دکتر رضا فکرآزاد ... ۲۹

پزشکی
نسل چهارم لیزر ۲۹

جامعه
بسیاری از طرح‌های شورا معوق می‌ماند ۳۰

پیشگیری مهم‌ترین مسئله کنفرانس ایدز در تورنتو

نیکی محجوب: مسائل اجتماعی و سیاسی موضوعات اساسی شانزدهمین کنفرانس ایدز در تورنتو بود که به اعتقاد بسیاری از کارشناسان با آگاه‌سازی افکار عمومی و فشار بر حکومت‌ها می‌توان با این بیماری که حدود ۲۵ سال از عمرش می گذرد مبارزه کرد. همچنین در این کنفرانس موضوع پیشگیری بسیار مهم‌تر از درمان مطرح شد و به اعتقاد کارشناسان حاضر پیشگیری می‌تواند در مقابله با این ویروس موفق‌تر عمل کند. در کنفرانس پنج روزه تورنتو کانادا که در ۱۸ آگوست به کار خود پایان داد، حدود ۲۴ هزار شرکت‌کننده از سراسر جهان حضور داشتند. حضور پررنگ مبتلایان، کارشناسان، مسئولان حکومتی، فعالان اجتماعی، افراد پرخطر و... از دیگر ویژگی‌های این کنفرانس بود. بحث واکسن و داروها نیز از دیگر مسائل مطرح شده در این کنفرانس بود. استفان لوییز فرستاده ویژه سازمان ملل در زمینه ایدز در آفریقا در این کنفرانس با انتقاد از کشورهایی که به تعهدات مالی در مبارزه با ایدز و تامین داروهای ضروری عمل نمی کنند به رشد سریع بیماری ایدز در میان زنان اشاره کرد و گفت: هم اکنون حدود ۴۰ میلیون و ۳۰۰هزار نفر در سراسر جهان به این ویروس مبتلا هستند که نیمی از آنها زن بوده و تقریباً ۹۵ درصد از مبتلایان در کشورهای فقیر زندگی می کنند. زمانی که نخستین‌بار این ویروس در جهان شناخته شد، بیشتر مردانی که با مردان ارتباط داشتند به این بیماری مبتلا بودند، اما امروزه این ویروس رشد شدیدی در میان زنان پیدا کرده به ویژه در کشورهای فقیر به دلیل فقر فرهنگی و مادی و روابط مردسالارانه زنان در خطر بیشتری قرار دارند. کارشناسان با اشاره به افزایش روند مبتلایان در کشورهای هند و آفریقای جنوبی در کنفرانس تورنتو اعلام کردند: باید فاصله بین ظرفیت‌های موجود برای مبارزه با این بحران و فعالیت‌های انجام شده در هر کشور مورد توجه قرار گیرد و با یافتن فاصله بین این دو مسئله می‌توان راهکارهایی متناسب ارائه کرد. دکتر هلن گیل رئیس انجمن بین‌المللی ایدز و رئیس مرکز مراقبت و پیشگیری آمریکا نیز با تایید سخنان کارشناسان در این کنفرانس گفت: موضوع مهم در این سال‌ها این است که بسیار کند و در فضایی محدود برای مقابله با این بیماری فعالیت‌هایی انجام شده و امیدوارم هر کدام از ما با بهره‌گیری از نتایج این کنفرانس بتوانیم فعالیت‌های جهانی را در مقابله و پیشگیری از این بیماری افزایش دهیم. دکتر مارک وینبرگ مدیر مرکز ایدز دانشگاه مک گیل نیز در سخنرانی‌اش با اشاره به موضوع زمان گفت: این کنفرانس نمی‌تواند موفق باشد اگر ما به اهداف مورد نظر در قالب زمان پیشرو نگاه نکنیم. وی همچنین با انتقاد از نبود برنامه منسجم و دقیق در راه مقابله و پیشگیری گفت: در حال حاضر ما بازنده‌ایم، در حالی که میلیون‌ها نفر به این ویروس مبتلایند و هر روز نیازمند دارو هستند، این پروژه به اهداف خود دسترسی پیدا نمی‌کند در حالی که هر ساله بر تعداد مبتلایان به این ویروس افزوده می‌شود. براساس آمار منتشر شده دفتر مقابله و پیشگیری اچ‌آی‌وی- ایدز سازمان ملل UNAIDS در پایان سال ۲۰۰۵ حدود ۳۹ میلیون نفر در سراسر جهان به این ویروس آلوده‌اند، بیشتر این بیماران در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند. سال گذشته چهار میلیون و ۱۰۰ هزار نفر به این ویروس آلوده شدند و دو میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در پی ابتلا به ایدز و بیماری‌های مرتبط جان باختند. در همین حال از شش میلیون و ۸۰۰ هزار نفر آلوده در کشورهای فقیر یا کم درآمد تنها ۲۴ درصد یعنی یک میلیون و ۶۰۰ هزار نفر به داروهای کنترل‌کننده دسترسی دارند. این وضعیت در میان کودکان مبتلای زیر ۱۵ سال وخیم‌تر است، تنها ۸۰۰ هزار کودک نیازمند به دارو می‌توانند از آن بهره گیرند. اکنون در سراسر جهان هر روز تقریباً ۱۱هزار نفر بر اثر ابتلا به این بیماری می‌میرند. این کنفرانس که از ۱۳ آگوست کارش را آغاز کرده بود میزبان گروه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی بود و به همین دلیل تنها کارشناسان، مسئولان حکومتی و فعالان اجتماعی نبودند که در این جلسه سخن می گفتند، مبتلایان به ویروس اچ‌آی‌وی- ایدز نیز دیگر سخنرانان جلسه بودند. کیسا لارکین نخستین زن کانادایی که حاضر شد در خصوص آلودگی‌اش سخن گوید، در حالی که با دختر نوجوانش در پشت میز سخنرانی قرار می‌گرفت، گفت: اچ‌آی‌وی- ایدز در تمامی جوامع با ما زندگی می‌کند و من دیگر برای بیان این حقیقت ساکت نخواهم نشست. فریکا چیا اسکندر زن جوان اندونزیایی که از مبتلایان به ویروس اچ‌آی‌وی- ایدز است، از کسانی بود که سخنرانی‌اش مورد توجه بسیاری از حاضران قرار گرفت. وی با اشاره به اینکه باید راهکاری برای مقابله یافت، ادامه داد: من یاد گرفته‌ام که چگونه با این ویروس زندگی کنم و با حقوقم نیز کاملاً آشنا هستم. من همزمان با کشف این ویروس به دنیا آمدم و هم اکنون به آن مبتلایم. من نمی‌دانم که تا چند سال دیگر با این داروها زندگی خواهم کرد؟ آیا امیدی برای درمان وجود دارد؟ به عنوان زن جوانی از آسیا، من چهره جدیدی از ایدز هستم. زنان تن‌فروش نیز از دیگر شرکت‌کنندگان در جلسه بودند که با لباس‌های آبی در هنگام سخنرانی‌های بیل گیتس و همسرش حاضر شدند. مسائل مالی از دیگر موضوعاتی بود که در این کنفرانس به آن اشاره شد. دکتر اندرز نوردراستم، یکی از مدیران اجرایی سازمان بهداشت جهانی در همین رابطه گفت: ما نیازمند برنامه‌ریزی مالی برای مقابله با این ویروس هستیم. اما نباید این مسئله را نیز نادیده گرفت که نیروهای بهداشتی و فعالان حوزه بهداشت برای مقابله با این ویروس بسیار مهم‌تر از سرمایه‌گذاری مالی هستند و نمی‌توان تنها با پول به مبارزه با این بیماری پرداخت. مسئولان و کارشناسان کشورهای ثروتمند جهان را به ادامه کمک‌های مالی خود در این زمینه ترغیب کردند. دکتر پیتر پیوت مدیر UNADIS در همین خصوص گفت: اداره طراحی بیماری ایدز سازمان ملل وضع کشورهای مختلف در استفاده از صندوق جهانی برای پیشگیری از بیماری ایدز را مورد نظارت قرار خواهد داد تا از اختلاس سازمان‌های اداری با قوانین دست و پا گیر جلوگیری شود. وی همچنین مصراً از دولت‌ها خواست ضمن سیاست‌های عملی، بیماری ایدز را در دستور روز سیاسی قرار دهند تا تبعیض نسبت به بیماران ایدز از بین برود. وجوهی که سال گذشته، برای مقابله با بیماری ایدز در سراسر جهان مصرف شد، به هشت میلیارد دلار رسید. براساس برآورد اداره طراحی بیماری ایدز سازمان ملل، فقط برای یک برنامه یعنی درمان این بیماری هر سال حداقل به ۱۵ میلیارد دلار نیازمند است. با این حال به غیر از فرانسه یکی از اعضای گروه هشت کشوری که از ثروتمندترین کشورهای جهان است هفت کشور دیگر کمکی به صندوق جهانی پیشگیری و درمان بیماری ایدز، سل، ریوی و مالاریا نکرده‌اند. پیوت گفت: «کشورهای توسعه یافته قول داده‌اند ۰/۷ درصد درآمد کل اقتصاد ملی را برای کمک به جلوگیری و درمان بیماری ایدز اختصاص دهند. اگر هدف محقق شود، سرمایه‌های صندوق جهانی بیماری ایدز فزونی خواهد گرفت.» وی یادآور شد: «ما باید از مدیریت بحران به مقابله پایدار با بیماری ایدز گذر کنیم. مقابله با بیماری ایدز کار سختی است. شاید ده‌ها سال و یا چند نسل زمان نیاز داشته باشد. اگر اکنون پیشگیری از بیماری را تسریع نکنیم، در آینده هر سال چهار الی پنج میلیون نفر به ویروس این بیماری آلوده خواهند شد، در آن زمان چه از لحاظ انسان‌دوستی، معنوی و یا اقتصادی، برای جهان غیرقابل تحمل خواهد شد. دکتر «مارک واینبرگ» رئیس این اجلاس نیز با اشاره به اهمیت رسیدگی به وضعیت مبتلایان به اچ‌آی‌وی- ایدز گفت: «ما در این اجلاس دستاوردهای علمی درباره پژوهش بیماری ایدز را مورد بحث و مذاکره قرار داده و داروهای جدید برای بهبود سلامت مبتلایان ایدز را فراهم خواهیم آورد. بیماران به هر شکل حتی اگر قدرت پرداخت هزینه پزشکی را نداشته باشند باید درمان شوند.» دکتر کاهن یکی دیگر از سخنرانان جلسه با اشاره به مسئله آموزش، سرمایه و . . . در مقابله با این ویروس گفت: اطلاعات جدید و یافته‌های پزشکی بدون اتخاذ سیاست‌های رهبران کشورها بی‌ثمر است. در مرحله نخست باید کشورهای مختلف به این موضوع بی‌طرفانه نگاه کنند و بدون نگاه سنتی از راهکارهای مناسب مقابله با ویروس بهره گیرند. نباید نگاه ما به مبتلایان متفاوت باشد و تنها به آنهایی که قدرت تامین دارو دارند رسیدگی کنیم و مرگ بقیه را نظاره کنیم. باید به کشورهای ثروتمند عضو گروه G8 فشار آوریم تا به تعهداتی که برای تامین بودجه مقابله با این بیماری داده‌اند، عمل کنند. در حالی که بسیاری از چهره‌های معروف جهانی در این کنفرانس حضور داشتند، انتقادهای بسیار شدیدی به کشورهای مختلف به ویژه کشورهای غربی شد که برنامه‌های اتخاذ شده آنها چندان مناسب نیست، از طرفی عدم حضور هارپر نخست‌وزیر کانادا در این جلسه انتقاد بسیاری از حاضران را برانگیخت، نخست‌وزیر لیبریا نیز به همین دلیل از سخنرانی منصرف شد. هارپر دلیل انصراف از سخنرانی‌اش را سیاسی بودن این کنفرانس اعلام کرده بود در حالی که به اعتقاد کارشناسان و مسئولان دست‌اندرکار مقابله با این بیماری معتقدند مبارزه با ایدز عوامل سیاسی و اجتماعی دارد و موفقیت مبارزه با این بیماری نیاز به رعایت حقوق انسان‌ها به ویژه زنان، عدم هر نوع تبعیض، مبارزه با فقر، بالابردن سطح اطلاعات و آگاهی عمومی دارد. در نتیجه با آگاهی‌رسانی و تشویق سران حکومت‌ها می‌توان با استفاده از بودجه‌های اتخاذ شده در این راستا به مقابله با این بیماری پرداخت. پژوهشگران بر این عقیده‌اند خنثه در مردان روش بالقوه‌ای برای جلوگیری از ابتلای به این بیماری است و گروهی از محققان در تلاش برای توسعه و اطلاع‌رسانی در مورد خنثه در مردان هستند. به گفته محققان اگر تمامی مردان در ۱۰ سال آینده خنثه شوند، می‌توان از حدود ۲میلیون آلودگی و حدود ۳۰۰ هزار مرگ و میر ناشی از ایدز پیشگیری کرد. در تحقیقی که در آفریقا انجام شده خنثه مردان ۶۰ درصد از ابتلا به این ویروس را کاهش می‌دهد. از دیگر مواردی که در این کنفرانس همانند کنفرانس‌های دیگر به آن پرداخته شد استفاده از کاندوم بود. تحقیقات نشان داده کسانی که روابط جنسی متعددی دارند و از کاندوم استفاده نمی‌کنند در خطر مستقیم ابتلا هستند، پیش از همه نیز زنان در این مرحله در خطرند. فرانکویس ونتر از دانشگاه ژوهانسبورگ گفت: شرایط بسیار سختی است. برای حفاظت زنان از خودشان در روابط جنسی وسایل زیادی وجود ندارد. هنوز مصرف کاندوم زنانه چندان متداول نیست و از طرفی کاندوم مردان نیز اگر هر کدام از طرف‌ها حاضر به استفاده از آن نباشند، مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و براساس تحقیقات مردان چندان تمایلی به استفاده از کاندوم ندارند. در این راستا سنگال یکی از کشورهای مسلمان آفریقا از نمونه‌های موفق است که توانسته با هماهنگی دولت و روحانیون مردم را به استفاده از کاندوم تشویق کند. در مدارس و مساجد این کشور مردم به استفاده از کاندوم تشویق می‌شوند که نتایج مثبتی در پی داشته است. هند یکی دیگر از کشورهایی است که اچ‌آی‌وی- ایدز در آن به شدت منتشر شده و براساس تحقیقات انجام شده حدود پنج میلیون و ۷۰۰ هزار نفر در این کشور به این ویروس مبتلایند. بسیاری از این بیماران را زنان تشکیل می‌دهند که ایدز از طریق شوهرانشان به آنها منتقل شده است. این گروه مردانی هستند که با زنان دیگر و عمدتاً تن‌فروش در ارتباط بوده و از کاندوم نیز استفاده نکرده‌اند. در همین حال در کشوری مانند آمریکا، سیاست‌های بوش که با مسئله ایدز برخورد ایدئولوژیک کرده با شکست مواجه شده است. در آمریکا معتقدند اگر روابط جنسی پیش از ازدواج صورت نگیرد آمار ابتلا کاهش پیدا می‌کند حال اینکه این سیاست شکست خورده است. در همین حال خشونت از دیگر مسائل مورد بحث در کنفرانس ایدز بود که به اعتقاد یکی از شرکت‌کنندگان در این کنفرانس ساختارهای اجتماعی و سنتی باید در ابتدا تغییر کند. وی معتقد است: پیشرفت تکنیک، ساختارهای اجتماعی پدرسالارانه را تغییر نمی‌دهد. اعمال خشونت جنسی که در بسیاری موارد اعلام نمی‌شود یکی از همین مسائل است. آفریقای جنوبی از جمله مناطقی است که مسائل سنتی و نگاه مردسالارانه در آن حکمفرماست و رتبه نخست را در میزان مبتلایان به اچ‌آی‌وی- ایدز در قاره آفریقا به خود اختصاص داده است. بسیاری از کشورها در تلاشند که به نوعی برای حل این بحران به آفریقا کمک کنند. استفان اولیز فرستاده ویژه سازمان ملل در مقابله با ایدز در این کنفرانس گفت: هیچ کشور غربی حق ندارد برای آفریقا سیاست مقابله یا پیشگیری دیکته کند. حدود دو میلیون نفر سال گذشته در این منطقه بر اثر ابتلا به ایدز جان باختند. به اعتقاد بسیاری از کارشناسان در اختتامیه این جلسه تبعیض و نگاه نادرست عامل اصلی گسترش این بیماری است. در هر جامعه‌ای که بیماران قربانی تبعیض و یا نگاه متفاوت می‌شوند، این بیماری شیوع بیشتری پیدا می‌کند، زیرا ترس از طرد شدن و نگاه نامناسب جامعه سبب مخفی‌کاری و در نتیجه سرایت آن به دیگران می‌شود. کودکان دیگر گروه در خطر ابتلا به این ویروس هستند که در این کنفرانس به آنها نیز پرداخته شد. کودکان قربانیان خاموش اچ‌آی‌وی- ایدز هستند. بیش از دو میلیون کودک در سراسر جهان به این ویروس آلوده‌اند و بسیاری از آنها نیز به دلیل ابتلا یک یا هر دو سرپرست خود به نوعی با این بیماری درگیرند. به اعتقاد کارشناسان آموزش و آگاهی‌رسانی به کودکان می‌تواند آنها را به نوعی مراقبت کند اما در همین حال باید فعالان اجتماعی و سردمداران حکومتی به فکر راهکارهایی برای این گروه در خطر باشند. شعار اصلی کنفرانس امسال TIME TO DELEIVER بود. به اعتقاد کارشناسان زمان این فرا رسیده که با توجه به راهکارها، روش‌های پیشگیری و مقابله و بودجه‌های در نظر گرفته شده، به نتایج مثبتی دست یافت. در کنفرانس تورنتو پنج ایرانی حضور داشتند و در این میان یکی از مبتلایان و فعالان این حوزه نیز در بخشی از کنفرانس سخنرانی کرد.

نگاه

یادمان‌های ملی را خراب نکنیم

رضا مرادی غیاث‌آبادی

واکنش و اعتراض به تخریب یا آسیب‌رسانی به آثار باستانی و یادمان‌های ملی، عملی شایسته و درخور تحسین است که خوشبختانه امروزه بیش از گذشته از سوی دوستداران و دلسوزان فرهنگ و هویت ملی انجام می‌شود. چنین اعتراض‌ها و واکنش‌هایی می‌تواند از روند رو به گسترش بی‌توجهی به میراث ملی ما بکاهد و دست‌اندرکاران را تشویق و وادار به پاسداشت آنها کند. اما گاه دیده می‌شود که برخی از اعتراض‌ها، بدون آگاهی کامل و درستی از تعریف یادمان‌های ملی و حقوق همگانی ابراز می‌شود. اعتراض‌هایی که عملاً به پایمال‌شدن حقوق قانونی و انسانی افراد و لوث‌شدن واکنش‌های درست و بجا می‌انجامد. نمونه‌هایی از چنین شیوه‌ای در چند ماه اخیر عبارت بود از اعتراض به تخریب خانه برخی از مشاهیر و مفاخر فرهنگی ایران و نیز اخیراً جنجال بر سر تخریب آرامگاه زنده‌یاد عبدالحسین سپنتا در شهر اصفهان که به گستردگی در نشریات و رسانه‌های گوناگون منتشر شد. نگارنده اطلاعی ندارد که چنین اعتراضی برای نخستین‌بار توسط چه کسی و در چه نشریه‌ای منتشر شد. اما می‌داند که در هیچ‌کدام از آن نوشتارها و گزارش‌ها به این نکته مهم پرداخته نشد که عرصه و اعیانی بنای آرامگاه زنده‌یاد سپنتا نه از آن همگان که ملکی خصوصی بوده است. همچنین نمی‌داند که تنظیم‌کنندگان آن اعتراض‌نامه‌ها آیا از این نکته آگاهی نداشته‌اند و یا با علم به این واقعیت عامداً آن را پنهان کرده بودند. در هر دو صورت این کوتاهی سزاوار سرزنش است. در حالت نخست، به این دلیل که بدون تحقیق و آگاهی کامل، به حقوق دیگران معترض شده‌اند و در حالت دوم به این دلیل که آشکارا واقعیت‌ها را تحریف کرده‌اند. در مقررات همه کشورها و از جمله ایران بنا به یک قاعده طبیعی و انسانی، هنگامی حق اعتراض همگانی نسبت به تخریب یک بنا وجود دارد که آن بنا متعلق به همگان و بدون مالک خصوصی باشد؛ حتی اگر در فهرست آثار ملی ثبت نشده باشد. بنای آرامگاه زنده‌یاد عبدالحسین سپنتا توسط فرزندان و وراث او و به هر دلیل یا مصلحتی که خود تشخیص داده‌اند، ویران شده است. ممکن است که در محیط خانوادگی و دوستانه بتوان گله‌هایی را به آنان ابراز داشت، اما اجازه نداریم به‌عنوان «ذی‌حق» به آنان اعتراض کنیم، چرا که هیچ حقی در آن خانه نداریم. این شیوه نه تنها اعتراض به تخریب آثار ملی دانسته نمی‌شود، بلکه آشکارا پایمال کردن حقوق قانونی دیگران، سلب آزادی‌های فردی و بی‌حرمت کردن دیگران است. با چنین شیوه‌هایی چگونه می‌توان به آرمان‌های آزادیخواه و انسان‌دوستانه دست یافت؟